

TUSH YASOVCHI SYUJETNI BADIY TALQINI: HAN KANGNING “VEGETARIAN” VA NAZAR ESHONQULNING “GIRYON” ROMANLARI MISOLIDA

Soleyeva Aziza Muxamadiyevna

Samarqand chet tillar instituti, Samarqand, Uzbekiston

e-mail: azizasoleeva@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada Han Kangning “Vegetarian” (2007) va Nazar Eshonqulning “Giryon” (2025) romanlaridagi tush motivi qiyosiy adabiyotshunoslik va psixoanalitik nazariyalar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy e’tibori ikki asardagi tushlarning syujet yasovchi vazifasi, psixologik talqini, ramziy ma’nolari va ular orqali ifodalangan qahramon ruhiyatining badiiy o’ziga xosliklariga qaratilgan. Zigmund Freydning tush yasami nazariyasi [Zigmund F. 2010: 55], Ketrin Kerutning travma nazariyasi, Karl Gustav Yungning [Kerutda.: "Chapter1"] analitik psixologiyasi va ekzistensial falsafa asosida olib borilgan tahlil natijasida ikkala asarda ham tush motivi qahramonlarning ichki ziddiyatlari, jamiyat bilan to’qnashuvi va o’zlikni anglash jarayonlarini ochib berishda markaziy o’rin tutishi aniqlandi. Shu bilan birga, asarlarda tushning badiiy funksiyasi, uning ifoda usuli va psixologik asoslari o’rtasida sezilarli farqlar mavjudligi qayd etildi. Maqola ikki madaniyat–Janubiy Koreya va O’zbekiston adabiyotining badiiy tafakkuridagi o’xshashlik va farqlarni tush motivi misolida ochib beradi.

Kalit so’zlar: Han Kang, Nazar Eshonqul, tush motivi, “Vegetarian”, “Giryon”, psixoanaliz.

Kirish: Tush yasovchi syujet jahon adabiyotining turli davr va mintaqalarida qahramon ichki dunyosini ochish, uning ongsiz istaklari, qo’rquvlari va ruhiy kechinmalarini ifodalashning kuchli vositalaridan biri sifatida qo’llanib kelingan. Antik davr “Iliada” va “Odisseya” dostonlaridagi bashoratli tushlardan tortib, Shekspirning “Yoz kechasi tushi” komediyasidagi tushlar ichidagi tushlar, Dostoyevskiyning “Jinoyat va jazo” romanidagi Raskolnikovning makrli tushlarigacha–tush yasovchi adabiyotda qahramon ruhiyatining eng chuqur qatlamlariga kirib borish imkonini beruvchi umumiy badiiy vosita sifatida xizmat qilgan. XX–XXI asr adabiyotida tushlarning psixoanalitik talqini ayniqsa dolzarb ahamiyat kasb etdi. Zigmund Freydning “Tushlarning talqini” (1899) asari tushlarni nafaqat psixologiya, balki adabiyotshunoslikning ham muhim tahlil obyektiga aylantirdi. Freyddan keyin Karl Gustav Yung tushlarni kollektiv ongsizlik va arxetiplar bilan bog’lab

talqin etdi, Ketrin Kerut esa travma va tush o'rtasidagi aloqani nazariy jihatdan asoslab berdi[Gustav Y.1964:55].

Ushbu maqolada Janubiy Koreya adabiyotining Nobel mukofoti laureati Han Kangning “Vegetarian” (2007) va zamonaviy o'zbek nasrining yirik vakili Nazar Eshonqulning “Giryon” (2025) romanlaridagi tush motivi qiyosiy tahlil etiladi. Tanlov ikki asarda tush motifining syujet tuzilishidagi muhim roli hamda ularning psixologik va falsafiy chuqurligi bilan izohlanadi. Han Kang asari tushni qahramon taqdirini tubdan o'zgartiruvchi kuch sifatida markazga qo'ysa, Nazar Eshonqul asari tushni qahramonning ruhiy iztiroblari va ongsiz kechinmalarini aks ettiruvchi vosita sifatida qo'llaydi. Ushbu qiyosiy tahlil ikki asarning psixologik chuqurligini yanada to'liq ochib berish bilan birga, tush motifining turli adabiy an'analardagi badiiy talqin usullarini yoritadi.

Han Kangning “Vegetarian” romani bosh qahramon Yong-xening dahshatli tush ko'rganidan so'ng go'sht iste'mol qilishni butunlay rad etishi bilan boshlanadi. Aynan shu tush butun roman syujetining harakatlantiruvchi kuchi va qahramon taqdirini tubdan o'zgartirgan omil sifatida namoyon bo'ladi. Bir kuni ertalab uyg'ongan Yong-xening “qo'rqinchli tush” ta'sirida butunlay o'zgarganligi romanning birinchi jumlasidayoq o'quvchiga ma'lum bo'ladi. Romandagi tushlar qahramon ruhiyatining eng chuqur qatlamlariga kirib boradi va uni jamiyat va zo'ravonlikdan butunlay voz kechish sari yetaklaydi. “Vegetarian” romanida tush motivi ikki jihatdan syujetning harakatlantiruvchi kuchiga aylanadi. Birinchidan, bosh qahramonning vegetarian bo'lish qarori bevosita bir tush natijasida yuzaga keladi[Han, K.:2015]. Hayley Bler ta'kidlaganidek, “bu tush Yeong-xee hayoti davomida duch kelgan zo'ravonlik mahsuli bo'lib, uning o'zi hech qanday zarar yetkazmaslik haqidagi majburiy istagining asosiy omili hisoblanadi” Yong-xening tushlarida takrorlanuvchi qon, so'yilayotgan hayvonlar va zo'ravonlik manzaralari uning ongsizidagi repressiyalangan travmatik xotiralarning ifodasidir[Hayley B.2024:77]. Karl Gustav Yungning analitik psixologiyasiga ko'ra, tushlar nafaqat shaxsiy ongsizlikning, balki kollektiv ongsizlikning ham mahsulidir. “Vegetarian” romanidagi tushlarni Yung arxetiplari asosida tahlil qilish muhim natijalarga olib keladi[Gustav Y.1964:55]. Bir tadqiqotda ko'rsatilganidek, Yong-xening tushlaridagi qarshilik, itoatsizlik va mustaqillik kabi maskulin tamoyillar uning patriarxat tizimida past va itoatkor shaxs sifatidagi mavqeidan xalos bo'lish istagini aks ettiradi. Ushbu tahlilga ko'ra, zamonaviy jamiyat shaxsning o'sishi va individuallashuvi uchun muhim bo'lgan “ikkinchi shaxs” ni repressiya qiladi.

Nazar Eshonqul zamonaviy o'zbek nasrining eng teran va falsafiy yozuvchilaridan biridir. Uning ijodiy namunasi mustaqillikdan oldingi va mustaqil O'zbekistonni qamrab oladi, bu uning asarlarini milliy o'zlikni

anglash, tarixiy ong va ma'naviy tiklanish sifatida qarashga imkon beradi. "Giryon" (yig'lagan, ko'zi yoshli) romani adibning ijodida muhim o'rin tutadi. Asarda tush motivi qahramonlarning ruhiy jarohatlari va ongsiz qidiruvlarini aks ettiradi. Yozuvchining ifoda usuli va tasviriga xos bo'lgan batafsil psixologik tahlillar tushlarning qahramon ruhiyatidagi bevosita aksini ta'minlaydi. Nazar Eshonqul asari realizm uyg'unligiga asoslanadi. Tadqiqotchi Guzal Ximmatova ta'kidlaganidek, "Eshonqul prozasi realizm uyg'unligi bo'lib, insonning ichki ziddiyatlari, axloqiy tuyg'usi va individual va jamiyat va ruhiy inqirozga qaratilgan". Uning soddalashtirilgan, lekin hissiy jihatdan kuchli hikoya uslubida kundalik voqeliklar chuqur falsafiy tafakkur uchun vosita bo'lib xizmat qiladi. "Giryon" romanida tush motivi qahramonlarning ruhiy holati va ichki iztiroblarini ochib beruvchi vosita sifatida namoyon bo'ladi [Guzal X.2025:6(4)]. "Giryon" so'zi o'zbek tilida "yig'lagan", "ko'zi yoshli" ma'nolarini anglatadi. Bu nomning o'zi asardagi qahramonlarning ruhiy eziluvchanligi va azob-uqubatlariga ishora qiladi.

Xulosa

Han Kangning "Vegetarian" va Nazar Eshonqulning "Giryon" romanlaridagi tush motivi har ikki asarda ham qahramonlarning psixologik portretini yaratish, ularning jamiyat bilan to'qnashuvini va o'zlikni anglash jarayonlarini ifodalashda muhim badiiy vosita sifatida xizmat qiladi. Ikkala asar ham tushlarni psixologik va ramziy jihatdan chuqur o'rganib, inson ongining sirli va murakkab tabiatini ochishga intiladi.

"Vegetarian"da tushlar asosan travma nazariyasi va Freydning tush yasami jarayonlari doirasida tahlil etilsa, "Giryon"da ular realizm va ekzistensializm uyg'unligida qahramonning ichki ziddiyatlari va ruhiy iztiroblarini aks ettiradi. "Vegetarian"dagi tushlar – bu jamiyatga qarshi norozilik va o'zgarish istagining ifodasi bo'lsa, "Giryon"dagi tushlar – bu jamiyat ichida o'z o'rnini topishning og'riqli jarayonining aksidir. Ikkala roman ham tush motivi orqali inson ruhiyatining eng chuqur qatlamlariga yo'l ochib, o'quvchini inson borlig'ining asosiy savollari – zo'ravonlik va tinchlik, shaxs va jamiyat, erkinlik va majburiyat o'rtasidagi munosabatlar bilan yuzlashtiradi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, ikki xil madaniyat va adabiy an'ana vakillari bo'lgan ushbu adiblarning asarlari tush motivi orqali inson ruhiyatining universal qonuniyatlarini ochib beradi, shu bilan birga har bir madaniyatning o'ziga xos psixologik va falsafiy muammolarini ifodalaydi.

Mazkur tadqiqot Nazar Eshonqulning "Giryon" romanidagi tush motivining ilmiy tahliliga bag'ishlangan birinchi urinishlardan biri bo'lib, ushbu yo'nalishdagi keyingi tadqiqotlar uchun zamin yaratadi. Adibning boshqa asarlaridagi tush motivlarini o'rganish va ularni jahon adabiyotidagi

o'xshash motivlar bilan qiyosiy tahlil qilish istiqbolli ilmiy yo'nalish bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Freud, F. (2010). Tushlarning talqini. Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.
2. **Ketrin Kerut – "Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History"1-2bob**
3. **Karl Gustav Yung – "Man and His Symbols"55-b.**
4. Khimmatova, G. A. (2025). "The Place of Nazr Eshonkul in Modern Uzbek Literature". Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture, 6(4). doi: 10.51699/cajlp.v6i4.1376
5. Han, K. (2015). The Vegetarian (D. Smith, Trans.). London: Portobello Books. (Original work published 2007)
6. Cluett, E. J. (2022). "Vegetal Affect: Disruptive Unfeeling in the Face of Gender Oppression in Han Kang's The Vegetarian". Moveable Type, 14(1). doi: 10.14324/111.1755-4527.134
7. Eating and Trauma in Han Kang's The Vegetarian. (2017). Journal of Humanities, (64), 5-39. doi: 10.31310/HUM.064.01
8. Солеева А. Исследование произведения писателя Хан Канг «Вегетарианка» с точки зрения бессознательного. Til va adbiyot._2025, aprel 8-son; -с. 225.
9. Soleeva A. The psychoanalytic landscape of Han Kang's fiction's. FLTAL. "Хорижий тил таълими лингводидактикаси ва инновацион асослари". Халқаро илмий-амалий конференция. 2025,-с. 127-132.
10. Soleeva, A. "New woman" in the modern korean novel "Vegetarian" by Han Hang. Tillarni o'qitish metodikasi sohasidagi zamonaviy tilshunoslik va adabiyotshunoslikning dolzarb masalalari. Respublika ilmiy-amaliy anjuman. 2025,-с151.